Załącznik nr 1.5 do Zarządzenia Rektora UR nr 61/2025

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2026-2031

Rok akademicki 2028/2029

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	**Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży**
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Katedra Psychologii
Kierunek studiów	Psychologia
Poziom studiów	studia jednolite magisterskie
Profil	praktyczny
Forma studiów	stacjonarna
Rok i semestr/y studiów	III rok, semestr 6
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kształcenia kierunkowego
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr Danuta Ochojska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Danuta Ochojska

** -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce*

1.1.Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	**Liczba pkt. ECTS**
6	15	30							5

1.2. Sposób realizacji zajęć

X zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin

2.WYMAGANIA WSTĘPNE

Dysponowanie wiedzą psychologiczną z obszaru psychologii ogólnej, rozwoju człowieka, psychopatologii w zakresie przewidzianym programem studiów.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Wprowadzenie studentów w podstawowe zagadnienia odnośnie zaburzeń w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży, ich przyczyn, objawów oraz mechanizmów przebiegu różnych form patologii natury psychicznej.
C2	Uzyskanie przez studentów kompetencji w zakresie samodzielnego rozpoznawania i różnicowania zaburzeń psychicznych, w celu podejmowania właściwych działań profilaktycznych i terapeutycznych.
C3	Zapoznanie studentów z klasyfikacjami zaburzeń psychicznych ICD-11, DSM-5.
C4	Zapoznanie studentów z podstawowymi kierunkami oddziaływań wobec dzieci i młodzieży z zaburzeniami w funkcjonowaniu psychospołecznym.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	w stopniu pogłębionym zna uwarunkowania nieprawidłowości w rozwoju dzieci i młodzieży, specyfikę objawów zaburzeń psychicznych w zależności od wieku. Posiada również pogłębioną wiedzę na temat diagnozy różnicowej, mechanizmów zaburzeń i wybranych form pomocy psychologicznej i psychoterapii.	K_W19
EK_02	w stopniu pogłębionym zna i rozumie konieczność przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa; posiada pogłębioną wiedzę odnośnie etycznych aspektów diagnozy oraz pracy z dziećmi, młodzieżą i ich rodzinami.	K_W22
EK_03	potrafi wyszukiwać i przetwarzać złożoną wiedzę na temat indywidualnego rozwoju, specyfiki funkcjonowania dzieci i młodzieży z trudnościami w relacjach rodzinnych i społecznych, w celu rozwiązywania problemów diagnostycznych i wdrażania odpowiednich oddziaływań terapeutycznych.	K_U01
EK_04	potrafi krytycznie oceniać współczesne zagrożenia dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, np. przemoc w sieci, dostęp do nieodpowiednich treści, pornografia.	K_U23
EK_05	jest gotów do podejmowania działań indywidualnych i instytucjonalnych na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia w związku z	K_K10

	niepełnosprawnością i problemami natury psychicznej, kierując się zasadami etyki zawodowej.	

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Podstawy psychologii klinicznej (psychologia kliniczna jako dziedzina badań i nauki, teoretyczne i metodologiczne podstawy psychologii klinicznej, etyka postępowania psychologa klinicznego w badaniach naukowych i praktyce). Obszary zastosowań psychologii klinicznej.
2. Teoretyczne podstawy psychologii klinicznej dzieci i młodzieży: zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – salutogenetyczne i patogenetyczne modele empiryczne i teoretyczne, rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania (środowisko rozwoju, zadania rozwojowe, nabywane kompetencje). Psychologiczne i biospołeczne koncepcje zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży, psychopatologia rozwojowa.
3. Diagnozowanie zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży. Granica między normą a patologią. Błędy diagnostyczne i ich przyczyny.
4. Kliniczne problemy dzieci i młodzieży: nieletni jako sprawcy przestępstw, rodzicielstwo nastolatków, zaburzenia odżywiania dzieci i młodzieży, kliniczne problemy dzieci z zaburzeniami narządów zmysłu i zaburzeniami neurorozwojowymi.
5. Choroby przewlekłe u dzieci. Zmaganie się dziecka i rodziny z chorobą.
6. Rodzina z dzieckiem z zaburzeniami rozwoju.
7. Przemoc w rodzinie i szkole oraz jej konsekwencje
8. Wybrane problemy wsparcia psychologicznego i psychoterapeutycznego dzieci, adolescentów i ich rodzin. Znaczenie wczesnego wspomagania w rozwoju, psychoterapii, profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1. Metody stosowane w diagnozie klinicznej dzieci i młodzieży. Wywiad, obserwacja i testy diagnostyczne.
2. Zaburzenia neurorozwojowe (niepełnosprawność intelektualna, zaburzenia ze spektrum autyzmu, zaburzenia mowy i komunikacji, zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi - ADHD, specyficzne zaburzenia uczenia się, zaburzenia ruchowe, zaburzenia tikowe, zaburzenia neuropsychologiczne).
3. Zaburzenia emocjonalne u dzieci i młodzieży (zaburzenia nastroju, zaburzenia lękowe, zaburzenia obsesyjno- kompulsyjne, reaktywne zaburzenia przywiązania).
4. Zaburzenia seksualności u dzieci i młodzieży.
5. Psychologia zaburzeń związanych ze zdrowiem somatycznym (zaburzenia snu, moczenie się, zanieczyszczanie się)
6. Zaburzenia karmienia u dzieci i zaburzenia odżywiania u młodzieży
7. Zaburzenia komunikowania się u dzieci. Kryteria diagnostyczne mutyzmu wybiórczego.

8. Zaburzenia należące do spektrum schizofrenii. Specyfika objawów u dzieci i młodzieży.
9. Zaburzenia depresyjne u dzieci i młodzieży.
10. Zaburzenia związane z urazami i stresorami. Dzieci jako ofiary przemocy fizycznej i seksualnej. Zaburzenia po traumie. Objawy zespołu stresu pourazowego u dzieci i młodzieży.
11. Agresja dzieci i młodzieży. Zaburzenia niszczycielskie, kontroli impulsów i zachowania.
12. Autoagresja – samobójstwa i samookaleczenia.
13. Kryzys w rodzinie – separacja i rozwód.
14. Dzieci rodziców z zaburzeniami psychicznymi.
15. Sytuacja dzieci w rodzinach adopcyjnych i zastępczych.
16. Korzyści i zagrożenia dla rozwoju młodych ludzi w obliczu cyfryzacji życia.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną
Ćwiczenia audytoryjne (praca w grupach, wykonywanie zadań, prezentacje)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia sie (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	egzamin, kolokwium	w, ćw,
EK_02	egzamin, kolokwium	w, ćw,
EK_03	egzamin, kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć (symulacja wywiadu diagnostycznego), praca projektowa oparta na wywiadzie diagnostycznym z osobą z wybranymi zaburzeniami psychicznymi.	ćw,
EK_04	egzamin, kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć (symulacja wywiadu diagnostycznego), praca projektowa oparta na wywiadzie diagnostycznym z osobą z wybranymi zaburzeniami psychicznymi.	ćw
EK_05	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć (praca projektowa, tworzenie prezentacji)	ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Warunki zaliczenia wykładu: 1. Pozytywna ocena z egzaminu pisemnego – testu oraz pytań opisowych ocena5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)

ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)
ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)
2. Obecność na wykładach.

Warunki zaliczenia ćwiczeń:
1. Obecność na ćwiczeniach.
2. Pozytywna ocena z kolokwium na ćwiczeniach.
ocena5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)
ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)
ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)
3. Aktywny udział w ćwiczeniach: samodzielne studium przypadku, symulacja wywiadu diagnostycznego podczas ćwiczeń, tworzenie prezentacji.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	45
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego: - udział w konsultacjach - udział w egzaminie	 3 2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta: - przygotowanie do egzaminu - studiowanie literatury - przygotowanie do kolokwium	 30 20 25
SUMA GODZIN	125
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	5

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Grzegorzewska, I. Cierpiałkowska L., Borkowska, A. R. (2025). *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży*. Warszawa: PWN.

Kendall P.C., (2023). *Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji*, Gdańsk: GWP.

Remberk, B. (red.) (2025). *Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży*. Warszawa: PZWL.

Literatura uzupełniająca:

Butcher, J.N., Mineka, S. (2017). *Psychologia zaburzeń.* Gdańsk: GWP.

Borecka-Biernat, D. (2011). *Zaburzenia w zachowaniu dzieci i młodzieży. W kontekście trudnych sytuacji szkolnych i pozaszkolnych*. Kraków: Impuls.

Cierpiałkowska, L. Sęk H. (red.). (2020). *Psychologia kliniczna*. Warszawa: PWN.

Hayes, S.C., Smith, S. (2021). *W pułapce myśli. Jak skutecznie poradzić sobie z depresją, lękiem i stresem.* Gdańsk: GWP.

Jerzak, M. (red.)(2016). *Zaburzenia psychiczne i rozwojowe u dzieci a szkolna rzeczywistość.* Warszawa: PWN.

Ochojska, D. (2013).Zachowania autoagresywne u dzieci i młodzieży oraz formy wsparcia (s. 307-323). W: Barłóg, K., E. Tłuczek-Tadla, E., Żak, M. (red.), *Przemoc i agresja jako zagrożenie bezpieczeństwa i rozwoju dziecka.* Jarosław: PWSTE.

Ochojska, D., Pasternak, J. (2021). Diagnostic errors in autism spectrum disorder and their consequences - case studies (*Błędy diagnostyczne w zaburzeniach ze spektrum autyzmu i ich konsekwencje– raport z badań pilotażowych wśród rodziców dzieci z błędną diagnozą autyzmu),* „Psychiatria Polska", 55(4): 787–799.

Pasternak, J., Perenc, L., Radochoński, M. (2017). *Podstawy psychopatologii dla pedagogów*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Radochoński, M. (2009). *Psychopatologia życia emocjonalnego dzieci i młodzieży.* Rzeszów: Wyd. UR.

Rapee, R.M. i wsp. (2024). *Lęk u dzieci*. Kraków: Wyd. UJ.

Wolańczyk, T, Komender, J. (red.). (2015). *Zaburzenia emocjonalne i behawioralne u dzieci*. Warszawa: PZWL.

Wycisk, J., Ziółkowska, B. (2016). *Młodzież przeciwko sobie. Zaburzenia odżywiania i samouszkodzenia. Jak pomóc nastolatkom w szkole.* Warszawa: Difin.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej